

«В лето 6545-е. Заложи Ярослав город великий, у него же града суть Златая врата... Ярослав же сей, якоже рекохом, любим бе книгами, и многи написав положи в святей Софии церкви, тюже созда сам. Украси ю златом и сребром и сосуды церковными».

«Повесть временных лет»

ПРИ СВІЧКАХ

— Сини мої! — ледь чутно Ярослав
сказав і руки склав собі на лати. —
За вами я гінців прудких послав,
бо вже прийшла месій пора вмирати...

Умовкинув шептіт. Стиснулись уста.
Похитували вогниками свічі.
Ітиша — прохолодна, аж густа —
сичала із недогарків у вічі,

немов зайшов незнаний свічкогас
і думував у княжій спочивальні,
де зупинявся непомітно час
і догоряли роздуми печальні.

Краплини воску скапували вниз.
Тріщали мирно розишілі печі,
поліна пожираючи, як хмиз.
І гнулися людей мовчазних плечі.

Лежав на смертнім одрі Ярослав
і чув усе, немов через воціну:
чернець печерський, висхлий сивоглав,
хрестом бряжчить і змахус сльозину;

в кутку тримтять дебелі тіуни,
без доспіхів, такі собі домашні;
княгиня, син – якісь такі вони
беззахисні, прибиті, горопашні.

А вітер налітає із Дніпра,
січеться сніг о стіни кам'яниці,
пластинастється поземка, мов мара,
туманом осідає на зіниці.

Од шарварку німіють, терпнуть вуха –
ні слухати уже, ій говоритъ.
Здавила груди зболені ядуха.
Схопився Ярослав:
– Горить! Горить.

Хитнулися вогні у спочивальні.
– Де?
– Що горить?..
– Та то з хрестом чернець!
– Хіба ви годні зором далі дальні
отак проглянуть, як на одрі мрець?

Гесь одступися, повстяна сутано!
Отам, за ним, – чи бачите, сини? –
клекоче, стугонить неодволанно
вогонь жаркий на спині у стіни...

Сини мої!
– Лиш Всеvolod з тобою.
– Ні, тисяцький, мене не одурить!
Я бачу всіх, вони стоять юрбою...
вони стоять... за спинами горить...

– Та що ти, батьку? То горить скорбота.
Із ближніми ти розділи її.

Ні, то палають Золоті ворота!
Чи знов набіг? Чи палії свої?..

— Великий княже, на валах сторожа,
не прошмигне до граду навіть вовк,
а щоб якийсь підстуший тати ворожий... —
вклонився низько тисяцький і вмовк.

Внав Ярослав на ложе. Важко груди
ходили ходьма. Ціпились уста.
Та шеніт з них стікав і лився всюди —
здавалось, аж крізь стіни пророста.

— Пора іти. Завершилась робота...
Уже нема ні сил, ані думок...
Оберігайте Золоті ворота,
міцніше замикайте на замок.

Ви чуєте, сини? Як буде зрада,
до вас і з того світу доберусь.
Хай у ворота входить лінне правда,
якою славна давня наша Русь...

Забувся Ярослав, іще не мертвий,
але уже далекий од живих.
Плив дух над ним жаркий, од воску спертий,
од трав сухих і квітів польових.

Свічки горіли, кліпали розморно,
між них витала тишина німа.
Над Вишгородом вищім біло й чорно
спувала схарапуджена зима.

Сліна метіль летіла в перегони,
кружляли смерчі дикі і густі.
Та крізь близькі і чужодальні гони
світилися ворота Золоті.

КОНЯ!

— Лишіть мене... ходіть собі, ходіть...
Я мушу вмерти рано на світанку... —
І вийшли всі. Лиш вітер шарудіть
продовжував та у чудному танку

вогні кружляли в жовтій наготі,
то напливали на сухі повіки,
то утікали в сутінки густі
і жебоніли там, як тихі ріки.

Як гарно так: лежиши — і мов пливеш,
гойдають хвилі, в голові маркітно,
ти ще живеш — і вже мов не живеш,
холонець, костепісіл непомітно.

І де той перехід, де мить ота,
що слинить все, немов мечем зрубає?..
Він жде. Холодна вічна німota
уже надворі сани підбиває.

Лише скриплять намералі полози,
як хробаки, що деревину точать,
а знизу, з-за дніпровської лози,
голодні вовчі очі тъмяно сочать.

Ось рипнуло дверима. Білий вал
котнувся килимами, вдарив свічі,
згасив огні боронні наповал
і сам знеміг у тій раптовій січі.

— Заходь, я жду. Вже тут нема мене.
Ну ж бо, скоріш показуй морду исину!.. —
Та з мороку, неждане й неясне,
звалилося на вуха:
— Я це, сину!..